

Svenska kyrkans överklagandenämnd

Beslut 19/2016		SIDA 1 (4)
Göteborg	DATUM 2016-04-07	DNR ÖN 2015/44

PARTER

KLAGANDE

Pekka Heikkinen, Tomta Bönås 12, 515 93 Seglora

Ombud: Advokaten Andreas Stenkar Karlgren, Box 123, 261 22 Landskrona

MOTPART

Domkapitlet i Göteborgs stift, Box 11937, 404 39 Göteborg

ÖVERKLAGAT BESLUT

Domkapitlets i Göteborgs stift beslut den 17 december 2015 i ärende Dnr 42/15/70, Beslut 11/15, se bilaga A

SAKEN

Obehörighet att utöva kyrkans vinningstjänst

ÖVERKLAGANDENÄMNDENS BESLUT

Överklagandenämnden upphäver domkapitlets beslut.

BAKGRUND

Domkapitlet i Göteborgs stift har vid sammanträde den 10 december 2015, behandlat bl.a. tre tillsynsärenden gällande präster som varit verksamma vid Mariakyrkan i Uddevalla och Stigens kyrka. De aktuella prästerna har tilldelats påföljd enligt 31 kap. 12 § kyrkoordningen. Samtliga har överklagat besluten till Överklagandenämnden som denna dag har fattat beslut i ärendena (beslut i detta ärende samt beslut nr 18/2016 och 20/2016).

YRKANDE M.M.

Pekka Heikkinen har yrkat att Överklagandenämnden ska upphäva domkapitlets beslut.

Till stöd för överklagandet har Pekka Heikkinen vidhållit vad som anförts i domkapitlet och därutöver tillagt bl.a. följande.

"Domkapitlet har i avgörande 2009-08-27 § 140 friat Pekka Heikkinen från disciplinansvar och brott mot vigningslöftena. Denna omständighet läggs nu till grund för att han ska obehörigförklaras. Domkapitlets saknar stöd i Kyrkoordningen för att man kan uttala kritik vid friande beslut. Kyrkoordningen uttrycker klart att det finns tre alternativa påföljder (obehörigförklaring, varning med prövotid samt skriftlig erinran). Innebörden av beslutet (2009-08-27 § 140) är att hans agerande inte kan anses strida mot hans prästvigningslöften. Domkapitlet gör nu en annan bedömning av Pekka Heikinens engagemang i Missionsprovinsen. Detta strider såväl materiellt som formellt mot Svenska kyrkans rättsordning.

Domkapitlets beslut är formellt felaktigt av följande skäl. Vid tolkning och tillämpning av Kyrkoordningens bestämmelser gäller de principer som är allmänt vedertagna för samhällets rättsordning i övrigt. Detta tillsammans med överklagandenämndens praxis ger vid handen att europakonventionens rättssäkerhetsregler är tillämpliga på obehörighetsärenden vid domkapitlet. Rätten att inte bli prövad två gånger för samma sak (*ne bis in idem*) gäller därmed för domkapitlets handläggning. Domkapitlets beslut (2009-08-27 § 140) att fria honom från anklagelsen om överträdelse av sina prästvigningslöften är ett gynnande förvaltningsrättsligt beslut som inte kan ändras eller omprövas. Att nu ändra ett friande avgörande i en obehörigförklaring strider mot Svenska kyrkans rättsordning.

Domkapitlets beslut är materiellt felaktigt med hänsyn till vad som tidigare har anförts angående 17 kap. 17 § Kyrkoordningen. Domkapitlet åberopar överklagandenämndens avgörande 50/2005 där man fastslagit att Missionsprovinsen ska betraktas som en ny kyrkobilddning. När det gäller tillämpligheten av 17 kap. 17 § Kyrkoordningen saknar det betydelse om samfundet är en ny kyrkobilddning eller inte. Den åberopade rättsregeln ska tillämpas på samma sätt i förhållande till alla samfund som inte omfattas av Kyrkoordningens regelverk. Sakligt sett är det samma bedömning om en präst i Svenska kyrkan leder gudstjänst i Missionsprovinsen som i något annat samfund. Den tillämpning domkapitlet nu gett rättsregeln är inte förenlig med regelns utformning och tillämpning.

Det bör även understrykas att domkapitlet vid tidigare avgöranden i ärenden som avser Missionsprovinsen endast funnit att ett djupt engagemang i Missionsprovinsen är oförenligt behörigheten som präst i Svenska kyrkan. Dessa tidigare avgöranden är rättskällor som är bindande för den inomkyrkliga rättsskipningen.

Att domkapitlet gett uttryck för en nytolkning av 17 kap. 17 § Kyrkoordningen är inte en rättskälla och inte heller bindande för enskilda ämbetsbärare i Svenska kyrkan. Någon förändring i Kyrkoordningen som föranleder detta avsteg från tidigare praxis finns inte."

Domkapitlet har motsatt sig ändringsyrkandet och yttrat följande.

"Domkapitlet vidhåller sin tolkning av 17 kap. 17 § kyrkoordningen. Detta innebär, menar domkapitlet, att de präster som leder gudstjänster i andra samfund än de som omfattas av bestämmelsen i fråga bryter mot avlagt vigningslöfte att troget efterleva kyrkans lag och ordning. Det 'andra trossamfund' som är aktuellt i ärendet är Missionsprovinsen. Domkapitlet ansåg det därför erforderligt att inledningsvis ange i beslutet att Missionsprovinsen är ett trossamfund. Det fanns ingen anledning för domkapitlet att i beslutet nämna även att samma bedömning skulle gjorts om präster leder gudstjänster i andra trossamfund än Missionsprovinsen.

Domkapitlet har inte i beslutet den 17 december 2015 på nytt prövat de omständigheter som var aktuella i det ärende som avgjordes 27 augusti 2009, § 140. I det beslutet har domkapitlet tydligt uttalat att någon kyrkogemenskap med ömsesidigt accepterande av kallelse, vinning och ämbetsutövning inte finns mellan Svenska kyrkan och Missionsprovinsen och att Pekka Heikkinen före det då aktuella engagemanget skulle ha rådgjort med biskopen och därefter skulle ha avstått från sina uppdrag i Missionsprovinsen. Genom sitt agerande gav domkapitlet honom kritik. Domkapitlet har anledning att förutsätta att stiftets präster rättar sig efter de beslut som domkapitlet fattar, vilket innebär att Pekka Heikkinen inte skulle ha fortsatt med engagemang för Missionsprovinsen.

Av Missionsprovinsens hemsida framgår Pekka Heikkinens namn som ansvarig för gudstjänsterna i Mariakyrkan i Uddevalla och i Stigens kyrka den 26 juli 2015. Något annat namn förekommer inte. Pekka Heikkinen har medgett att dessa gudstjänster anordnats av Missionsprovinsen. Enligt domkapitlets uppfattning har han genom dessa gudstjänster i Mariakyrkan och Stigens kyrka den 26 juli 2015 lett gudstjänst i annat trossamfund än något av de trossamfund som omnämnes i 17 kap. 17 § kyrkoordningen. Sett mot bakgrund av att Pekka Heikkinen tidigare fått kritik av domkapitlet och att han i sitt yttrande till domkapitlet september 2015 framfört att 'Missionsprovinsen är den rätta fortsättningen' på den Svenska kyrka där han prästvigdes och att hans löften gäller den kyrkan, inte 'den nu avfallna och heretiska', samt uttryckt att domkapitlet med sin biskop blivit sanningens fiende och tjänar djävulen och inte Gud, finner domkapitlet att påföljden är väl avvägd."

Överklagandenämnden har den 14 januari 2016 förordnat att det överklagade beslutet tills vidare inte får verkställas, se beslut nr 3/2016.

SKÄL FÖR ÖVERKLAGANDENÄMNDENS BESLUT

Av domkapitlets utredning och Pekka Heikkinens egna uppgifter framgår att Pekka Heikkinen har lett gudstjänster i Mariakyrkan i Uddevalla och i Stigens kyrka den 26 juli 2015. Båda dessa kyrkor ingår i Missionsprovinsen som är en egen kyrkobilddning (se Överklagandenämndens beslut 50/2005). Enligt Pekka Heikkinen har han hållit sina gudstjänster enligt Svenska kyrkans ordningar.

Enligt 17 kap. 17 § kyrkoordningen får en präst i Svenska kyrkan leda gudstjänster och kyrkliga handlingar enligt den ordning som gäller i någon annan evangelisk-luthersk kyrka inom Lutherska världsförbundet eller i en kyrka eller ett samfund som Svenska kyrkan genom beslut av kyrkomötet ingått en överenskommelse om särskild ekumenisk samverkan med. Gudstjänsten eller den kyrkliga handlingen får inte vara av sådan karaktär att den står i strid med Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära.

Bestämmelsen i 17 kap. 17 § kyrkoordningen ska enligt motiven ses mot bakgrund av att präster enligt löfte vid prästvigningen har lovat att följa Svenska kyrkans ordning. Bestämmelsen innehåller undantag från denna princip. Den måste förstås så att en präst i Svenska kyrkan får leda gudstjänster och kyrkliga handlingar *antingen* enligt den ordning som gäller i någon annan evangelisk-luthersk kyrka inom Lutherska världsförbundet *eller också* enligt den ordning som gäller i en kyrka eller ett

samfund som Svenska kyrkan genom beslut av kyrkomötet ingått en överenskommelse om särskild ekumenisk samverkan med. I båda fallen gäller att gudstjänsten eller den kyrkliga handlingen inte får vara av sådan karaktär att den står i strid med Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära. Motsatsvis följer av bestämmelsen att en präst inte i andra sammanhang får leda gudstjänster och kyrkliga handlingar på ett sätt som avviker från Svenska kyrkans ordning.

Språkligt skulle bestämmelsen i 17 kap. 17 § kyrkoordningen även kunna läsas så att en präst över huvud taget inte får leda gudstjänster och kyrkliga handlingar utanför Svenska kyrkan annat än i de angivna fallen, även om han eller hon håller sig till Svenska kyrkans ordning. Det är emellertid svårt att tillägga bestämmelsen en sådan innebörd eftersom denna skulle sträcka sig betydligt längre än som påkallas av det uttalade syftet att ange i vilka fall en präst får avvika från Svenska kyrkans ordning. Med en sådan tolkning skulle det kunna hävdas att en präst aldrig får leda gudstjänster och kyrkliga handlingar utanför en kyrka – t.ex. på ett sjukhus eller i någon annan institution –, vilket inte kan vara avsikten.

Med hänsyn till att de gudstjänster som Pekka Heikkinen har lett i Missionsprovinsens kyrkor såvitt framkommit har följt Svenska kyrkans ordning, kan Pekka Heikkinen inte ha brutit mot bestämmelsen i 17 kap. 17 § kyrkoordningen och sina vigningslöften. Domkapitlets beslut ska följaktligen upphävas.

Överklagandenämndens beslut får enligt 16 kap. 7 § kyrkoordningen inte överklagas.

Johan Munck

Johan Munck

ORDFÖRANDE

Maria Wetterstrand Hagström

Maria Wetterstrand Hagström

SEKRETERARE/FÖREDRAGANDE

I BESLUTET HAR DELTAGIT

Johan Munck, Esbjörn Särdaqvist, Hans-Olof Hansson, Torgny Werger och
Ingrid Karlsson. Enhälligt.

FÖREDRAGANDE

Maria Wetterstrand Hagström

NÄRVARANDE UTAN ATT HA DELTAGIT I BESLUT

Kjell Kallenberg, Annika Borg, Ingrid Borgström och Lars Bjurstam.

EXPEDITION TILL

Klaganden genom ombud

Domkapitlet
